

Η ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑ ΤΗΣ ΑΝΔΡΟΜΕΔΑΣ

Οι Ρωμαίοι δε δημιούργησαν, παρά με ελάχιστες εξαιρέσεις, δικούς τους μύθους, αλλά παρέλαβαν αυτούσια την ελληνική μυθολογία. Η προσφορά τους στο χώρο αυτό υπήρξε διπλή: από τη μια μεριά συγκέντρωσαν και διέσωσαν τους ελληνικούς μύθους· από την άλλη, τους ξαναδούλεψαν ως ποιητικό υλικό με καινούρια ευαισθησία και μέσα από τη δική τους οπτική γωνία. Η ιστορία της Ανδρομέδας π.χ., που υπήρξε το θέμα μιας περίφημης τραγωδίας του Ευριπίδη, υπάρχει και στις «Μεταμορφώσεις» του Οβιδίου, σε μια παραλλαγή όπου κυριαρχεί η ανάλαφρη διάθεση και τα χιουμοριστικά και παρωδιακά στοιχεία. Στο κείμενο που ακολουθεί εκτίθεται με συντομία η υπόθεση του μύθου.

Cēpheus et Cassiope Andromedam filiam habent*. Cassiope, superba formā suā, cum Nymphis se comparat. Neptūnus irātus ad oram Aethiopiae urget* beluam marīnam, quae incolis nocet*. Oraculum incolis respondet*: «regia hostia deo placet*!» Tum Cēpheus Andromedam ad scopulum adligat; belua ad Andromedam se movet*. Repente Perseus calceis pennātis advolat; puellam videt* et stupet* formā puellae. Perseus hastā beluam delet* et Andromedam liberat. Cēpheus, Cassiope et incolae Aethiopiae valde gaudent*.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Cēpheus et Cassiope habent Andromedam filiam.

Ο Κηφέας και η Κασσιόπη έχουν την Ανδρομέδα κόρη.

Cassiope, superba formā suā, comparat se cum Nymphis.

Η Κασσιόπη, περήφανη για την ομορφιά της, συγκρίνει τον εαυτό της με τις Νηρηίδες.

Neptūnus irātus urget ad oram Aethiopiae marīnam beluam,

Ο Ποσειδώνας οργισμένος στέλνει στην ακτή της Αιθιοπίας θαλάσσιο κήτος,

quae nocet incolis.

το οποίο βλάπτει τους κατοίκους.

Oraculum respondet incolis: «regia hostia placet deo!»

Το μαντείο απαντά στους κατοίκους: «βασιλικό σφάγιο αρέσει στο θεό!».

Tum Cēpheus adligat Andromedam ad scopulum;

Τότε ο Κηφέας δένει την Ανδρομέδα σε βράχο·

belua movet se ad Andromedam.

το κήτος κινεί τον εαυτό του προς την Ανδρομέδα.

Repente Perseus advolat pennātis calceis;

Ξαφνικά ο Περσέας καταφθάνει πετώντας με τα φτερωτά σανδάλια·

videt puellam et stupet formā puellae.

βλέπει την κοπέλα και θαμπώνεται από την ομορφιά της κοπέλας.

Perseus delet beluam hastā et liberat Andromedam.

Ο Περσέας σκοτώνει το κήτος με το δόρυ και ελευθερώνει την Ανδρομέδα.

Cēpheus, Cassiope et incolae Aethiopiae gaudent valde.

Ο Κηφέας, η Κασσιόπη και οι κάτοικοι της Αιθιοπίας χαίρονται πάρα πολύ.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

Α΄ ΚΛΙΣΗ

Cassiope, -es (Θ) = Κασσιόπη, (χωρίς πληθυντικό)

Andromeda, -ae (Θ) = Ανδρομέδα, ενικός: Andromede, (χωρίς πληθυντικό)

filia, -ae (Θ) = κόρη, δοτική και αφαιρετική πληθυντικού: **filiis + filiabus**

forma, -ae (Θ) = μορφή, ομορφιά

Nympha, -ae (Θ) = Νύμφη, ενικός: **Nymphe-es**, πληθυντικός : **Nymphae-arum**

ora, -ae = (Θ) ακτή

Aethiopia, -ae (Θ) = Αιθιοπία, (χωρίς πληθυντικό)

belua, -ae (Θ) = κήτος

incola, -ae (**A**) = κάτοικος

hostia, -ae (Θ) = σφάγιο

puella, -ae (Θ) = κοπέλα, κορίτσι

hasta, -ae (Θ) = δόρυ

Β΄ ΚΛΙΣΗ

Cepheus, -i (A) = Κηφέας, (χωρίς πληθυντικό)

Neptunus, -i (A) = Ποσειδών, (χωρίς πληθυντικό)

deus, -i (A) = θεός

scopulus, -i (A) = βράχος

Perseus, -i (A) = Περσέας, (χωρίς πληθυντικό)

calceus, -i (A) = υπόδημα

oraculum, -i (**O**) = μαντείο

ΕΠΙΘΕΤΑ

Β΄ κλίση

- **superbus, -a, -um** = περήφανος
παραθετικά: superbior-ior-ius, superbissimus, -a, -um
(επίρρηση: superbe, superbius, superbissime)
παραθετικά: pennatior-ior-ius, Υπερθ: pennatissimus-a-um
(επίρρηση: pennate, pennatius, pennatissime)
- **iratus, -a, -um** = οργισμένος (επιθετικοποιημένη μετοχή) <irascor, iratus sum, irasci (αποθ.)
παραθετικά: irator-ior-ius, iratissimus-a-um
(επίρρηση: irate, iratius, iratissime)
marinus, -a, -um = θαλάσσιος
regius, -a, -um = βασιλικός
- **pennatus, -a, -um** = φτερωτός

Ρήματα

Α΄ Συζυγία

comparo, comparavi, comparatum, comparare (**1**) = συγκρίνω

adligo, adligavi, adligatum, adligare (**1**) = δένω

advolo, advolavi, advolatum, advolare (**1**) = καταφθάνω, σπεύδω πετώντας

libero, liberavi, liberatum, liberare (1) = απελευθερώνω

B' Συζυγία

habeo, habui, habitum, habere (2) = έχω

urgeo, ursi, - , urgere (2) = σπρώχνω, στέλνω

noceo, nocui, nocitum, nocere (2) = βλάπτω + δοτική

respondeo, respondi, responsum, respondere (2) = απαντώ

placeo, placui, placitum, placere (2) = αρέσω + δοτική

moveo, movi, motum, movere (2) = κινώ

video, vidi, visum, videre (2) = βλέπω

stupeo, stupui, - , stupere (2) = θαμπώνομαι

deleo, deleui, deletum, delere (2) = καταστρέφω, σκοτώνω

gaudeo, gavisus sum, (gavisum) ,gaudere (ημιαποθετικό) (2) = χαίρομαι

ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ

suus, sua, suum (κτητική) = δικός του/τους, δική του, δικό του

qui, quae, quod (αναφορική) = ο οποίος, η οποία, το οποίο

ego (προσωπική) = εγώ

ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ

Tum =τότε

repente =ξεφνικά

- **valde =πάρα πολύ < validus-a-um = ισχυρός**

παραθετικά: valdius, valdisime

ΠΡΟΘΕΣΕΙΣ	ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ
cum + αφαιρ. = με ad + αιτιατ. = σε (κίνηση προς : ad oram, ad scopulum, ad Andromedam)	et (συμπλεκτικός) = και

Ετυμολογικά

forma κυρ. «σχήμα»· πρβ. φόρμα· φόρμουλα << ιτ.,

marinus πρβ. μαρίνα << ιτ.,

calceus πρβ. κάλτσα << ιτ.

advolo ad + volo πετώ· πρβ. βόλεϊ << αγγλ.,

scopulus < σκόπελος,

video *ἰδεῖν* < *Φιδεῖν* ἰδέα· πρβ. Βίντεο,

regius regina,

γηθέω, δωρ. γαθέω.

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Cepheus et Cassiope Andromedam filiam habent: Κύρια πρόταση κρίσεως
habent: ρήμα,
Cepheus, Cassiope: υποκείμενα του ρήματος,
Andromedam: αντικείμενο στο habent,
filiam: κατηγορούμενο στο Andromedam.

Cassiope, superba formasua, cum Nymphis se comparat: Κύρια πρόταση κρίσεως.
comparat: ρήμα,
Cassiope: υποκείμενο του ρήματος,
se: αντικείμενο στο comparat (δηλώνει άμεση ή ευθεία αυτοπάθεια, καθώς η αντωνυμία που λειτουργεί αυτοπαθητικά αναφέρεται στο υποκείμενο της πρότασης στην οποία βρίσκεται .
superba: επιρρηματικό κατηγορούμενο του τρόπου ή παράθεση στο Cassiope,
cum Nymphis: εμπρόθετη αφαιρετική της σύγκρισης (ή της παραβολής),
forma: απρόθετη αφαιρετική του εξωτερικού αναγκαστικού αιτίου σε εξάρτηση από το superba, το οποίο δηλώνει ψυχικό πάθος,
sua: επιθετικός προσδιορισμός στο forma.

Neptunus iratus ad oram Aethiopiae urget beluam marinam: Κύρια πρόταση κρίσεως.
urget: ρήμα,
Neptunus: υποκείμενο του ρήματος,
iratus: επιρρηματική αιτιολογική μετοχή συνημμένη στο υποκείμενο του ρήματος (η πράξη που δηλώνεται από τη μετοχή είναι προτερόχρονη της πράξης του ρήματος),
beluam: αντικείμενο στο urget,
marinam: επιθετικός προσδιορισμός στο beluam.
Neptunus: υποκείμενο της μετοχής iratus,
ad oram: εμπρόθετη αιτιατική που δηλώνει κατεύθυνση σε τόπο στο urget,
Aethiopiae: γενική κτητική στο oram.

quae incolis nocet: Δευτερεύουσα αναφορική πρόταση, προσδιοριστική στο beluam της κύριας στην οποία λειτουργεί ως επιθετικός προσδιορισμός. Εκφέρεται με οριστική (nocet: οριστική ενεστώτα) και δηλώνει το πραγματικό γεγονός.
nocet: ρήμα,
quae: υποκείμενο του ρήματος,
incolis: αντικείμενο στο nocet, σε πτώση δοτική, καθώς το ρήμα noceo, που έχει την έννοια της βλάβης, δέχεται αντικείμενο σε πτώση δοτική.

Oraculum incolis respondet: Κύρια πρόταση κρίσεως.
respondet: ρήμα,
Oraculum: υποκείμενο του ρήματος,
incolis: έμμεσο αντικείμενο στο respondet,
«regia hostia deo placet!»: έμμεσος ευθύς λόγος σε θέση άμεσου αντικειμένου στο respondet.

«regia hostia deo placet!»: Κύρια πρόταση κρίσεως.
placet: ρήμα,
hostia: υποκείμενο του ρήματος,
regia: επιθετικός προσδιορισμός στο hostia,
deo: αντικείμενο στο placet.

Tum Cepheus Andromedam ad scopulum adligat: Κύρια πρόταση κρίσεως.
adligat: ρήμα,
Cepheus: υποκείμενο του ρήματος,
Andromedam: αντικείμενο στο adligat,
ad scopulum: εμπρόθετη αιτιατική του τόπου που δηλώνει το πλησίον στο adligat,
Tum: επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο adligat.

belua ad Andromedam se movet: Κύρια πρόταση κρίσεως.
movet: ρήμα,
belua: υποκείμενο του ρήματος,
se: αντικείμενο στο movet (δηλώνει άμεση ή ευθεία αυτοπάθεια),
ad Andromedam: εμπρόθετη αιτιατική που δηλώνει κατεύθυνση σε πρόσωπο στο movet.

Repente Perseus calceis pennatis advolat: Κύρια πρόταση κρίσεως.
advolat: ρήμα,
Perseus: υποκείμενο του ρήματος,
Repente: επιρρηματικός προσδιορισμός του τρόπου-χρόνου στο advolat,
calceis: αφαιρετική (οργανική) του μέσου ή του οργάνου στο advolat,
pennatis: επιθετικός προσδιορισμός στο calceis.

puellam videt: Κύρια πρόταση κρίσεως.
videt: ρήμα,
Perseus: (εννοούμενο) υποκείμενο του ρήματος,
puellam: αντικείμενο στο videt.

et stupet forma puellae: Κύρια πρόταση κρίσεως.
stupet: ρήμα,
Perseus: (εννοούμενο) υποκείμενο του ρήματος,
forma: απρόθετη αφαιρετική του εξωτερικού αναγκαστικού αιτίου στο stupet,
puellae: γενική κτητική στο forma.

Perseus hasta beluam delet: Κύρια πρόταση κρίσεως.
delet: ρήμα,
Perseus: υποκείμενο του ρήματος,
beluam: αντικείμενο στο delet,
hasta: απρόθετη αφαιρετική (οργανική) του οργάνου στο delet.

et Andromedam liberat: Κύρια πρόταση κρίσεως.
liberat: ρήμα,
Perseus: (εννοούμενο) υποκείμενο του ρήματος,
Andromedam: αντικείμενο στο liberat.

Cepheus, Cassiope et incolae Aethiopiae valde gaudent: Κύρια πρόταση κρίσεως.
gaudent: ρήμα,
Cepheus, Cassiope, incolae: υποκείμενα του ρήματος,
Aethiopiae: γενική κτητική στο incolae,
valde: επιρρηματικός προσδιορισμός του ποσού στο gaudent.